

بازیه‌های آمریکا و اروپا ما را به مقصد نمی‌رساند

آمریکا در مدتی که از اجرایی شدن برجام می‌گذرد، همواره بدعهدی‌های بسیاری در این خصوص داشته و حتی ضرب‌الاجلی را برای اروپا در این خصوص تعیین کرده است. چنین رویکردی از سوی آمریکا در مورد برجام تا جایی پیش رفته که به اذعان مقامات کشورمان، این موضوع موجب عدم بهره‌مندی ایران از منافع مورد انتظار از برجام شده است.



آمریکا در مدتی که از اجرایی شدن برجام می‌گذرد، همواره بدعهدی‌های بسیاری در این خصوص داشته و حتی ضرب‌الاجلی را برای اروپا در این خصوص تعیین کرده است. چنین رویکردی از سوی آمریکا در مورد برجام تا جایی پیش رفته که به اذعان مقامات کشورمان، این موضوع موجب عدم بهره‌مندی ایران از منافع مورد انتظار از برجام شده است.

در این خصوص سید عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر خارجه نیز در اندیشکده چتم هاوس گفته است در صورتی که برجام برای ایران منفعت اقتصادی نداشته باشد از آن خارج می‌شویم.

در ارتباط با آینده برجام با در نظر گرفتن ادامه کارشکنی‌های آمریکا با مجید تخت روانچی، معاون سیاسی دفتر رئیس‌جمهور که یکی از اعضای اصلی هیات مذاکره‌کننده هسته‌ای کشورمان بود و تا چندی پیش و قبل از مرحله عملیاتی شدن اصلاح ساختار وزارت خارجه، معاونت اروپا - آمریکای وزیر خارجه را به عهده داشت، گفت: وگویی انجام داده‌ایم. وی در این مصاحبه گفت: چنانچه طبق اصول خود نتوانیم از منافع برجام آن طور که باید استفاده کنیم، در این توافق نخواهیم ماند.

تخت روانچی می‌گوید اروپاییان در حال حاضر اعلام می‌کنند در صورت خروج آمریکا از برجام، آن را احیا خواهیم کرد، این در حالی است که گذشت زمان، صحت و سقم ادعاهای اروپا را در مورد برجام نشان خواهد داد.

همچنین با تخت روانچی در پی سفر روحانی به هند، از سرانجام بدهی‌های هند به ایران پرسیدیم.

معاون سیاسی دفتر رئیس‌جمهور در این گفت‌وگو از سطح روابط ایران با کشورهای منطقه و سنگ‌اندازی‌های برخی مخالفان جمهوری اسلامی ایران در این خصوص گفت.

در سفر رئیس‌جمهور به هند، شما نیز در هیات همراه بودید. ارزیابی شما از سطح روابط دو کشور چیست؟

دو کشور ایران و هند، قرابت‌های فرهنگی بسیاری با هم دارند؛ بنابراین از بعد فرهنگی اقدامات مشترک بسیاری با این کشور داریم. بخش اول سفر ما نیز به این گونه اقدامات اختصاص داشت.

اما در بخش دوم سفر که در دهلی‌نو بود، بحث‌های دوجانبه سیاسی و اقتصادی هم قوت بسیاری داشت. با هند اقدامات مشترک بسیاری از بعد اقدامات سیاسی داریم، چرا که هر دو عضو جنبش غیرمتعهدها و در مسائل بین‌المللی فعال هستیم. به این ترتیب به مشورت‌هایی در حوزه‌های مشترک نیاز داریم.

در این سفر در مورد مسائل منطقه‌ای، تروریسم و حرکت‌های افراطی که در منطقه غرب آسیا، شبه‌جزیره و آسیای میانه وجود دارد، بحث‌های خوبی مطرح شد.

در این سفر در باره بدهی‌های هند به ایران هم مذاکراتی صورت گرفت؟ آیا بدهی‌های هند به ایران به طور کامل پرداخت شده است؟

مشکلی در ارتباط با بحث بدهی‌ها نداریم. بدهی‌های گذشته در حال پرداخت است. در مذاکرات هند هم بحث چندانی در مورد این موضوع صورت نگرفت و تمرکزی روی آن نداشتیم؛ چرا که نگاه ما در روابط دو کشور رو به آینده است.

بحث پرداخت بدهی‌ها نیز جزئی از نگاه به آینده است!

مشکلی در جهت دریافت طلب؛ هایمان از هند نداریم و در حال پرداخت است. هندی؛ها پول نفت خریداری شده را پرداخت می؛کنند، بنابراین ضرورتی به طرح این موضوع در هند نبود. در این سفر در ارتباط با راهکارهای گسترش روابط صحبت کردیم. صحبت از سرمایه؛گذاری در پروژه؛های هندی؛ها از جمله چابهار در بندر شهید بهشتی مطرح شد. یکی دیگر از مباحثی که در هند بحث شد این بود که شرکت؛های هندی پروژه زاهدان به چابهار را فاینانس کنند و خط آهن کشیده شود. در این ارتباط مذاکرات جلو رفته و امیدواریم ظرف مدت کوتاهی نهادهای هندی یک بحث ترانزیت است و یک بحث همکاری درازمدت در حوزه انرژی. آنها علاقه؛مند هستند علاوه بر این؛که نفت ما را می؛گیرند، در زمینه گاز هم بتوانند با ما همکاری داشته باشند که در این مورد هم مذاکرات خوبی انجام دادیم و امیدواریم بتوانیم همکاری؛ها را توسعه دهیم.

اقدامات دولت و دستگاه سیاست خارجی در ارتباط با همسایگان و کشورهای منطقه چقدر با اقداماتی که از سوی مخالفان جمهوری اسلامی ایران انجام می؛شود، تناسب دارد و توانسته اقدامات دشمنان در منطقه را خنثی کند؟

توجه ویژه؛ای به روابطمان با همسایگان داریم، زیرا در منطقه؛ای زندگی می؛کنیم که علاوه بر قرابت؛های تاریخی با همسایگان، با بسیاری از کشورهای قرابت دینی داریم. 15 همسایه آبی و خاکی داریم؛ بنابراین روابط ما و همسایگانمان باید بهترین روابط باشد. نمی؛خواهم ادعا کنم این روابط در سطح بسیار خوبی است، اما حرکت دولت به سمت گسترش روابط با همسایگان در زمینه؛های مختلف است. علاوه بر رفت؛وآمدهای سیاسی در سطوح مختلف، در عین حال در جهت ریشه؛دار کردن روابط اقتصادی در منطقه تلاش کردیم، بنابراین به هر میزانی که بتوانیم روابط با کشورهای همسایه را تقویت کنیم، هم خودمان و هم منطقه از آن بهره خواهد برد و منطقه بهتری خواهیم داشت.

البته عده؛ای در این میان علاقه؛ای به شکل؛گیری چنین اتفاقی ندارند، در این میان قطعا آمریکا علاقه؛ای به بهبود روابط ما و همسایگان؛مان ندارد و دلیل آن نیز روشن است؛ چرا که از فضای چالش و درگیری می؛توانند در جهت منافع خود بهره؛برداري کنند و از آب گل؛آلود ماهی بگیرند. آنها با اختلاف؛افکنی بین ایران و کشورهای همسایه می؛توانند سلاح بیشتری بفروشند. مناسفانه برخی همسایگان هم به این دام می؛افتند به این معنی که متوجه نیستند منافع درازمدتشان وجود منطقه؛ای آرام و حل مشکلات به کمک همدیگر است.

اگر بخشی از منطقه ما آشوب باشد خود به خود کل منطقه متضرر می؛شود؛ بنابراین سیاست ما در جهت گسترش روابط با همسایگان در حوزه؛های مختلف است. گفت؛وگو بین کشورهای منطقه از واجبات است. در هیچ منطقه؛ای نمی؛توان دو همسایه را یافت که در همه مسائل نظراتشان با هم مشابه و همخوانی داشته باشد. بنابراین راه؛حل مشکلات گفت؛وگوست. در این میان نگاه صفر و صد، نگاه برد و باخت نگاه غلطی است، فرضا اگر در جایی، ایران دست بالا را دارد به این معنا نیست که طرف مقابل ما دست پایین را دارد. در منطقه ما همه باید احساس کنند برنده هستند و منفعی از تعامل با یکدیگر به دست خواهند آورد.

ایران اعتقاد دارد کشورهای منطقه توانایی حل مشکلاتشان را دارند و نیازی به دخالت خارجی و حضور کشورهای فرامنطقه؛ای نیست. در عمل نیز چنین طرح؛هایی شکست خورده است. بنابراین کشورها باید از خواب بیدار شوند، چرا که ایران بهترین همسایه برای در میان؛گذاشتن مشکلات و حل چالش؛هاست.

برخی کارشناسان معتقدند روابط ایران با کشورهای منطقه در حال؛حاضر در نازل؛ترین وضعیت خود در سال؛های گذشته قرار دارد. دلیل این مساله را در چه می؛دانید؟

این نظر را قبول ندارم. 15 همسایه داریم که شاید با دو یا سه همسایه مشکلاتی آن هم از جانب آنها داشته باشیم. مشکلات مربوط به آنها نیز به این دلیل است که نگاهشان به کشورهای فرامنطقه؛ای است.

ما اهل گفت؛وگو و منطق برای حل مشکلات میان کشورهای منطقه هستیم. در همین منطقه خلیج فارس روابط ما با عمان، کویت و قطر روابط خوبی است. رفت؛وآمدهای متعدد و روابط تجاری، اقتصادی و سیاسی خوب و در حال گسترشی داریم. جمهوری اسلامی ایران در حال عمق؛بخشی به روابط با همسایگان بوده و این سیاست اصولی است.

آینده برجام را چطور ارزیابی می‌کنید؟ آیا با توجه به کارشکنی‌های رو به افزایش آمریکا امیدی به تداوم این توافق وجود دارد؟

حدود یک ماه پیش که ترامپ اقدام به تمدید تعلیق تحریم‌ها کرده بود از این سخن گفت که دیگر تمدید نخواهد کرد. این در حالی است که شهریور ماه ترامپ گفته بود دیگر تعلیق تحریم‌ها را تمدید نخواهد کرد. ترامپ در دوران مبارزات انتخاباتی هم چند بار از برجام به عنوان بدترین توافق یاد کرده بود. این در حالی است که امروز با گذشت حدود 13 ماه از حضور ترامپ در کاخ سفید و به رغم شعارهای بسیاری که در این ارتباط مطرح می‌شد، موفق به عملی کردن شعارهایش نشده است. البته نوع کلماتی که ترامپ در آخرین تمدید به کار برد موجب رنجش اروپایی‌ها شد. اروپایی‌ها نوع برخورد ترامپ در مورد برجام را توهین تلقی می‌کنند.

تحقق نیافتن شعارهای ترامپ در مورد برجام نشان می‌دهد ناپایده گرفتن برجام از سوی طرفین به همین سادگی نیست. البته نمی‌توانم در مورد تصمیم ترامپ در اردیبهشت و ماه پیش پیش‌بینی کنم، بلکه به این نکته اشاره می‌کنم که حرف و عمل ترامپ در مورد برجام یکی نبوده و تناقض دارد.

در عین حال موضوع قابل پیش‌بینی این است که جمهوری اسلامی ایران برای تمام انتخاب‌ها آماده است. چرا که از زمان انتخاب ترامپ به ریاست جمهوری، خود را برای بدترین حالت آماده کرده و اقدام به برنامه‌ریزی کرده‌ایم. البته امیدواریم ترامپ اقدامی انجام ندهد که منجر به پیشمانی شود، چرا که دولت قبلی در آمریکا از توانایی‌های ایران آگاهی داشت و با علم بر توانایی‌های ایران و با در نظر گرفتن برخی محاسبات، در سال 92 وارد مذاکرات با جمهوری اسلامی ایران شد.

البته نمی‌خواهم وارد جزئیات شوم، اما آمریکایی‌ها در همان مقطع متوجه عدم نتیجه‌گیری از تحریم‌ها شده و به این نتیجه رسیدند که باید روش دیگری اتخاذ شود و به این ترتیب وارد مذاکره شدند.

از آن زمان حدود پنج سال می‌گذرد و در این پنج سال از نظر علمی در حوزه هسته‌ای بمراتب پیشرفته‌تر شده‌ایم، به این معنی که در حال حاضر در وضعیتی قرار داریم که آمریکا نیز از تفاوت و میزان پیشرفت‌های ما در مقایسه با چند سال گذشته از نظر سطح دانش در حوزه هسته‌ای مطلع است.

آمریکایی‌ها می‌دانند که خروجشان از برجام چه آثار و تبعاتی می‌تواند داشته باشد. بنابراین امیدوارم وارد فضای خروج از برجام نشویم، چرا که پیشمانی به نفع هیچ‌کس نیست، بنابراین بهتر است به تعهدات خودشان عمل کنند، البته در عین حال شاهد اشکالات بسیاری نسبت به اجرای برجام از سوی آمریکا و بدعهدی‌های این کشور در طول حدود دو سالی که از اجرای برجام می‌گذرد هستیم. انتقادات بسیاری در این زمینه داریم که ثبت شده و به صورت مکتوب است و در صورت نیاز منتشر خواهد شد. مشخص است که مواضع ما از لحاظ حقوقی بسیار دقیق و ثبت شده است.

در جلسات کمیسیون مشترک برجام بارها نسبت به سیاست‌های آمریکا انتقاد کردیم. جالب این که در آخرین جلسه کمیسیون مشترک برجام کشورهای دیگر هم نسبت به بدعهدی آمریکا اعلام موضع کردند. این موضوع نشان‌دهنده این است که حتی کشورهای نزدیک به آمریکا نیز متوجه می‌شوند توافق هسته‌ای، توافقی است که دو سال در مورد آن زحمات بسیاری کشیده شده و یک تعهد بین‌المللی آمریکاست. بنابراین یک رئیس‌جمهور نمی‌تواند سخن از عدم علاقه‌مندی به تعهد بین‌المللی و خروج از آن بگوید.

در حقیقت رویکرد دولت آمریکا نسبت به تعهدات بین‌المللی چه در ارتباط با برجام، تغییرات آب و هوایی یا معاهدات اقتصادی، کشورهای دیگر را نسبت به چنین رویکرد یکجانبه‌گرایی منجر می‌کند. رویکردی که معتقد است من تصمیم می‌گیرم و نظرات دیگر کشورها نیز اهمیت ندارد.

چنین رویکردی حتی موجب ناراحتی نزدیکان این کشور در اروپا شده است که برخی بصراحت و برخی نیز به صورت خصوصی دغدغه‌های خود را مطرح می‌کنند. در جلسه‌ای که بعد از اغتشاشات اخیر کشورمان در شورای امنیت سازمان ملل تشکیل شد و در آن شاهد نمایش ضدایرانی سفیر آمریکا در سازمان ملل بودیم مشاهده کردیم که بیشتر اعضای شورای امنیت به جز آمریکا به دنبال چرایی عدم اجرای کامل برجام بودند، چنین رویکردی نشان دهنده انزوای این کشور و نشان‌دهنده این است که جامعه بین‌المللی یکجانبه‌گرایی را

غربی‌ها به دنبال مذاکرات موشکی با جمهوری اسلامی ایران هستند، با توجه به تاکید قاطع مقامات کشور مبنی بر غیرقابل مذاکره بودن فعالیت‌های کشورمان در این حوزه، عملکرد دستگاه سیاست خارجی در این زمینه چگونه باید باشد؟ در زمان مذاکرات برجام هم غربی‌ها برای گفت‌وگو در زمینه موضوعات موشکی و منطقه‌ای اصرار داشتند که با مخالفت کشورمان روبه‌رو شد. آیا خاطره‌ای از آن مذاکرات و واکنش تیم مذاکره‌کننده به پیشنهاد طرف مقابل برای مذاکره در زمینه موشکی دارید؟

از ابتدای مذاکرات جمهوری اسلامی ایران، طرف مقابل و نماینده اتحادیه اروپا همه اذعان داشتند که باید روی موضوع هسته‌ای متمرکز باشیم. البته در اوایل شاید تلاش‌هایی جسته و گریخته صورت گرفت که برخی مسائل منطقه‌ای نیز وارد مذاکرات شود، اما جمهوری اسلامی ایران مقاومت کرد و البته بعد از مدتی نیز آنها متوجه عدم دخالت در این امور شدند. طرف مقابل همان اوایل سخنانی را مطرح می‌کرد که درباره مسائل منطقه‌ای هم باید مذاکره شود، اما ما شدیداً در مقابل آن ایستادگی کرده و گفتیم چارچوب بحث ما موضوع هسته‌ای است و ما صرفاً در این زمینه مذاکره می‌کنیم. پس از این بود که نظر جمعی بر این قرار گرفت که نباید موضوعات دیگر را وارد مذاکرات کنیم، علت آن نیز روشن بود چرا که موضوع هسته‌ای آنقدر پیچیده، دارای نکات ریز و فنی همچنین تفاوت نظرات طرفین بود که جمع‌بندی آن اقدامی بزرگ بود چه برسد به این‌که موضوع جدیدی را وارد مذاکرات کنیم. وارد کردن هر موضوع جدید به برجام بر پیچیدگی کار می‌افزود و مذاکرات را سخت‌تر می‌کرد. بنابراین همه به این نتیجه رسیدند که تمرکز روی موضوع هسته‌ای باشد.

به این ترتیب در آن مقطع بنا شد که خط کاملاً روشنی بین برجام و موضوعاتی مانند موشک و صادرات و واردات اقلام نظامی کشیده شود. در بیانیه‌ای هم که بعد از تصویب قطعنامه صادر کردیم به روشنی مواضع جمهوری اسلامی ایران را نسبت به قطعنامه و ضمیمه دو قطعنامه مشخص کردیم. زمانی که صحبت از فعالیت موشکی ایران می‌شود اروپایی‌ها هم می‌گویند فعالیت‌های موشکی ارتباطی با برجام ندارد. حتی نمی‌گویند فعالیت‌های موشکی ایران نقض قطعنامه 2231 است چون محتوای قطعنامه مشخص است و از نظر ما موشک‌هایی را که آزمایش می‌کنیم برای حمل کلاهک‌های هسته‌ای نیست. البته ما اختلاف‌نظری با اروپایی‌ها داریم، آنها معتقدند فعالیت‌های موشکی با قطعنامه 2231 همخوانی ندارد، در عین حال ما این نگاه را نیز قبول نداریم چرا که موشک‌های ما اصلاً برای حمل کلاهک هسته‌ای طراحی نشده است.

در مجموع در مذاکرات زمانی که به قطعنامه رسیدیم این موضوع را به صورت شفاف مطرح کردیم و در متن برجام هم چنین موضوعی وجود دارد که موضوعات دیگر مانند فعالیت‌های موشکی ایران ارتباطی با برجام ندارد و این موضوع را خیلی روشن بیان کردیم تا هیچ شبهه‌ای به وجود نیاید.

در مورد روابط اروپا و آمریکا و برخی اختلاف نظرها درباره برجام فکر می‌کنید اروپایی‌ها چقدر قابل اتکا هستند و می‌توان روی آنها حساب کرد؟

این سوال ساده‌ای نیست که بخواهم جواب بله یا خیر بدهم. بدعهدی آمریکا در مورد تعهداتش نسبت به ما در جای خود مهم است و آن را پیگیری می‌کنیم، ولی فراموش نکنیم که برجام نتیجه یک فرآیند بده بستان بود، شما یک معادله ریاضی را در نظر بگیرید که دو طرفش باید با هم همخوانی داشته باشد. سوال این است که یک طرف معادله خوبی عمل نکند بنابراین بسیار بی‌منطق است که بگوییم طرف دیگر معادله سر جایش باشد و این طرف معادله هر اتفاقی افتاد اشکالی نداشته باشد. مثال دیگری هم زدیم و به خود طرفین مذاکره هم گفتم که توافق مانند خیابان دوطرفه است شما نمی‌توانید مانعی در یکطرف خیابان بگذارید و انتظار داشته باشید طرف دیگر خیابان بدون ترافیک بوده و رفت‌وآمدها سریع باشد. نمی‌شود یک‌سوی خیابان دست‌انداز باشد، بلوک سیمانی بگذارند و کار پیش برود. جمهوری اسلامی ایران بارها اعلام کرده است هر زمانی احساس کنیم که برجام منافع مورد انتظار ما را تامین نکند از آن خارج می‌شویم.

اروپایی‌ها تا کنون اعلام کرده‌اند طرفدار برجام هستیم و بر ضرورت حفظ آن تاکید دارند و در حقیقت نیز در حال لابی برای حفظ آن هستند. این موضوع را در مواضع علنی هم گفته و در کنگره آمریکا نیز با مقامات آمریکایی صحبت کرده‌اند. اما با وجود همه این مواضع، نتیجه مشخص نیست و نمی‌توان با قاطعیت در مورد رویکرد آینده اروپا در مورد برجام سخن گفت، این موضوع قابل پیش‌بینی صددرصدی نیست.

آیا ممکن است اروپا همانند سال 1996 که قانونی در جهت حمایت از شرکت‌های اروپایی در مقابل تحریم‌های آمریکا وضع کرد، بار دیگر قانون مشابهی در مقابل سیاست‌های فرامرزی آمریکا وضع کند؟

اروپاییان در حال حاضر اعلام می‌کنند که در صورت خروج آمریکا از برجام آن را احیا خواهند کرد، البته زمان، صحت و سقم ادعاهای اروپا را در مورد برجام نشان خواهد داد و گذشت زمان عملی شدن یا نشدن این اقدام را مشخص می‌کند. اما از ابتدا گفته‌ایم که ما برای خود اصولی داریم، یا حتی موضوعات مطروحه میان کنگره و کاخ سفید و انداختن توپ برجام در زمین هر کدام به آمریکا مربوط می‌شود.

ما می‌گوییم کاری به چنین مناسباتی نداریم و چنانچه طبق اصول خود نتوانیم از منافع برجام آن طور که باید استفاده کنیم، در این توافق نخواهیم ماند. در عین حال گفته‌ایم اولین کشوری نخواهیم بود که از برجام خارج می‌شود، اما اگر کشوری به سمت خروج از برجام برود و احساس کنیم منفعی در ماندن در این توافق نخواهیم داشت، قطعاً شکی در عدم حضور در برجام نخواهیم داشت.

بنابراین کشورهایی که تصمیم به خروج از برجام داشته باشند باید تبعات چنین تصمیمی را نیز بپذیرند و بدانند وارد چه مسیری می‌شوند. اروپایی‌ها باید تکلیف خودشان را روشن کنند و به آنها نیز این را گفته‌ایم.

در برخی تحلیل‌ها گفته می‌شود اروپا به دنبال ارائه امتیازاتی در برخی حوزه‌ها به آمریکا است تا به این ترتیب برجام حفظ شود.

ما گفته‌ایم این نوع بازی‌ها، بازی‌هایی نیست که ما را به مقصد برساند. چنانچه بخواهند وارد این بازی‌ها شده و هر روز به شیوه‌ای رفتار کنند، بدانند که به برجام ضربه می‌زنند، باید سیاست اروپا شفاف باشد. آن‌طور که در سخن ادعا می‌کنند که حامی برجام هستند و نمی‌خواهند برجام از بین برود، باید در عمل هم وارد گود بشوند. باید این نکته را نیز در نظر داشته باشیم که اصولاً نگاه دولت آمریکا به روابط بین‌الملل نگاهی خطرناک است و این صرفاً در مورد ایران نیست. یک رئیس‌جمهور در این کشور اعلام می‌کند هر اقدامی که براساس صلاح‌دیدم باشد عمل می‌کنم، به عنوان مثال سخن از تغییر محل سفارت خود در سرزمین‌های اشغالی را مطرح می‌کند که البته با مخالفت شدید اکثریت قریب به اتفاق کشورهای دنیا مواجه می‌شود؛ چرا که برخلاف تعهدات آمریکا در شورای امنیت است. آمریکا هر جایی که شورای امنیت در جهت منافعش باشد زیر پرچم آن سینه می‌زند، اما برعکس هر زمانی که این شورا براساس منافع آمریکا نباشد طبق دیدگاه و نظر خود عمل می‌کند. یا این که آمریکا در جایی معاهده امضا شده را پس می‌گیرد.

خواهم بگویم این نوع نگاه یکجانبه‌گرایی به موضوعات مختلف بین‌المللی از جمله برجام، نگاهی خطرناک است. اروپایی‌ها این نگاه را بخوبی متوجه می‌شوند و باید در عمل نشان بدهند مخالف چنین رویکردی هستند. چنین عملکردی از سوی آمریکا موجب شده در سطح بین‌المللی مردم فاصله بیشتری از این نگاه بگیرند.

به عنوان سوال آخر چقدر با اصلاح ساختاری وزارت خارجه موافق هستید؟ تصور می‌کنید این اصلاحات تا چه اندازه دستگاه دیپلماسی را در حوزه اقتصادی چابک می‌کند؟

موضوع اصلاح ساختار وزارت خارجه حدود یک سال و نیم پیش مطرح شد و آقای ظریف خواستار چنین تغییراتی شدند، ساختار جدید دو ویژگی دارد؛ چابک‌سازی در حوزه اقتصادی و همچنین از بین بردن برخی رده‌هایی که میان سطح کارشناسی تا سطح وزیر وجود داشت. برخی سطوح را آقای ظریف حذف کردند، به این معنی که در حال حاضر نظر کارشناس با سه لایه به وزیر منتقل می‌شود در حالی که در گذشته این لایه‌ها بیشتر بودند.

در ضمن در تشکیلات قبلی این گونه بود که معاونان منطقه‌ای که مثلاً بنده معاون اروپا آمریکا بودم تمام کارهای اقتصادی، فرهنگی و سیاسی اروپا و آمریکا را انجام می‌دادم، اما امروز با اصلاح ساختاری و ایجاد معاون اقتصادی تمام کارهای اقتصادی متمرکز در این معاونت شده است.

وقتی می‌گوییم در اقتصاد مقاومتی باید بر درون خودمان تمرکز داشته باشیم باید در جایی در وزارت خارجه این تمرکز به وجود بیاید. نمایندگان محترم مجلس هم به این موضوع عنایت بسیاری داشتند. در مجموعه نظام این احساس در همه به وجود آمده بود که وزارت خارجه نیاز به ایجاد هسته‌های برای سامان دادن به این موضوع دارد.

گفت و گو با آمریکا فایده‌ای ندارد

در سفر اخیر رئیس‌جمهور به نیویورک گفته شد ترامپ برای گفت‌وگو با رئیس‌جمهور کشورمان درخواستی را مطرح کرده که با مخالفت آقای روحانی روبه‌رو شده است. درباره این درخواست و چگونگی طرح آن توضیح می‌دهید؟ این که می‌گفتند این درخواست از سوی رئیس‌جمهور فرانسه به آقای روحانی منتقل شده است، صحت داشت؟

روشن‌های مختلفی برای انتقال پیام وجود دارد، ترامپ اظهار علاقه کرده بود، اما ما بلافاصله آن درخواست را رد کردیم. چرا که سیاست اصولی ما این بود که بجز برجام صحبتی با ترامپ نداریم و این توافق هم مسیر خودش را دارد. کمیسیون مشترکی در این زمینه وجود دارد و در آنجا با هیات‌های مختلفی از جمله هیات آمریکایی آن هم در موضوع برجام و نه در مورد موضوعات دیگر صحبت می‌کنیم. همانند آنچه با نمایندگان فرانسه، آلمان یا روسیه در مورد برجام سخن می‌گوییم. فراتر از آن نه ما مجاز هستیم و نه فایده‌ای دارد. آن روز که آقای ترامپ در مجمع عمومی سازمان ملل صحبت‌های بسیار زشتی مطرح کرد و کلماتی به کار برد که در شأن خودش است که بخواهد این را در ارتباط با ایران و مردم ایران به کار ببرد.

این درخواست از سوی رئیس‌جمهور فرانسه به تیم ایرانی منتقل شد؟

اگر اشتباه نکنم احتمالاً آنها هم مایل به صحبت میان آقای روحانی و ترامپ بودند. برخی کشورها معتقدند در نهایت ایران و آمریکا باید با هم صحبت کنند. شاید در آن زمان برخی کشورها از جمله فرانسوی‌ها هم علاقه داشتند چنین صحبتی شود، اما به این صورت نبود که بخواهند پیغامی برای ما از سوی آمریکا داشته و این موضوع را مدیریت کنند. زمانی که آن پیشنهاد مطرح شد و ما جواب رد دادیم، برای همه روشن بود که این کار عملی نیست.

اصولاً در شرایطی که دو کشور در قطعی روابط به‌سر می‌برند و بدل شدن پیغام‌ها بیشتر از چه کانال‌هایی صورت می‌گیرد؟ به عنوان مثال در اولین سفری که آقای روحانی به نیویورک داشت و با اوپاما به صورت تلفنی گفت‌وگو کرد هماهنگی‌های این مکالمه از چه کانالی صورت گرفت؟

وقتی دو کشور رابطه ندارند از طریق حافظین منافعشان پیغام می‌دهند و می‌گیرند یا کشوری که با هر دو طرف روابط خوبی دارد سعی می‌کند این ارتباط را برقرار کند. در سازمان‌های بین‌المللی هم چنین اتفاقی به موضوعاتی بستگی دارد چون ارتباط مستقیم وجود ندارد. در این میان یک کشور پیغامی می‌دهد مثلاً می‌گوید چنین پیشنهادی مطرح است و نظر شما چیست.

مریم شریف‌زاده

جام جم